

Stratégia ustáleného rozvoja

Spoločnosť musí nastúpiť cestu ekologicky stabilného, trvale únosného a udržateľného rozvoja. Toto bola hlavná myšlienka konferencie „Strategie setrvalého rozvoje“, ktorú usporiadala v Prahe 31. januára až 2. februára 1990 Ekologická sekcia Čs. biologickej spoločnosti pri ČSAV.

Na počiatočnom plenárnom zasadnutí odznelo niekoľko podnetov, napr. či doháňať konzumný spôsob života vyspelých krajín, alebo už rovno ísť inou cestou (Ing. Stoklasa). Zdôrazňoval sa význam novej hodnotovej orientácie ľudí a otázka, do akej miery je spoločnosť schopná spravovať samu seba (Ing. Vavroušek). Sloboda sa často zamieňa so slobodnou spotrebou materiálnych statkov.

Druhý deň konferencie bol venovaný rokovaniu siedmich pracovných skupín: stav, príčiny a dôsledky; účasť verejnosti pri prechode na ustálený rozvoj; ekologická etika; zákony a inštitúcie; štruktúra ekonomiky a ekonomické mechanizmy; hodnotenie ekologických dôsledkov; ľudia a krajina; technológie.

Posledný deň sa prerokovali závery z pracovných skupín. Zdôraznila sa potreba posunu hodnôt smerom k hodnotám duchovným, potreba úcty k životu a prírode vôbec, vedomie ohraničenosti ľudského poznania. Kríza prostredia zodpovedá hlbokkej kríze mravnej, ktorú sprevádza strata občianskej zodpovednosti, zlyhanie vedy a kultúry, odlúčenie od nosných tradícií. Civilizácia sa v konečnom dôsledku obracia proti človeku. Pole ovládla pseudoetika moci, nadvlády, mani-

pulácie. Treba prekonať účelové po-nímanie sveta, uznať prírodu za svojbytnú hodnotu, od modelu vlády nad ňou prejsť k modelu starostlivosti o ňu a k tvorivej práci v súlade s ňou. Cestu dopredu neurčuje technokracia a ani tržná ekonomika nie je samospasiteľná.

Objavila sa požiadavka zakotviť do novej federálnej ústavy princíp ustáleného rozvoja životného prostredia aj povinnosť chrániť ho a starať sa oň. Zdôraznila sa úloha územného plánovania pri koncepčnom riešení územia a povinnosť informovať verejnosť o pripravovaných investičných záme-

roch. Navrhuje sa, aby správy národných parkov a chránených území, ktoré sú v súčasnosti odbornými orgánmi, prevzali na svojich územiach aj funkcie štátnej správy či už veľku (v prípade národných parkov), alebo čiastočne (v prípade chránených území).

Hodnotenie investícií by malo byť ich súčasťou od počiatku. Rezorty by si mali uvedomovať, že reprezentujú celospoločenský záujem. Verejnosť by mala mať právo o nich rokovať a mala by ich spre-vádzať dlhodobá záruka.

Igor Thurzo

Plánovanie v Strednej Európe — v Dunajskom regióne

V dňoch 28. a 29. 9. 1990 sa v Bratislave uskutočnila konferencia so zahraničnou účasťou „Plánovanie v Strednej Európe — v Dunajskom regióne“, ktorú organizačne pripravili Spolok architektov Slovenska, Slovenský zväz stavebných inžinierov a Bundes-Ingenieur Kammer Wien v spolupráci s ďalšími organizáciami a NV hl. mesta Slovenska Bratislavy. Podujatie nadväzovalo na prvé úspešné rozhovory o plánovaní v regióne Dunaj—Stredná Európa v máji 1990 vo Viedni.

Ťažiskovou témou medzinárodnej konferencie bolo postavenie Dunajského regiónu v stredoeurópskom priestore a problematika jeho napojenia na významné ekologicky silné európske regióny. Zdôrazňovalo sa, že v dôsledku prirodzenej priestorovej integrácie systémov osídlenia (neobmedzovanej politicko-

-správnymi hranicami) môžu vzniknúť nové funkčno-priestorové kvality v rozvoji systémov osídlenia jednotlivých krajín pri zachovaní ekologickej stability a humánnej optimálnosti.

Okrem referátov týkajúcich sa urbanizačných problémov v podunajskej oblasti stredoeurópskeho priestoru odzneli aj príspevky, ktoré sa zaoberali špecifickými otázkami, napr. koncepciou rozvoja vysokorýchlostných tratí v ČSFR a ich prepojením na európsku železničnú sieť, ďalej vodohospodárskymi otázkami v Dunajskom regióne, vzťahmi územia Moravy a Dyje v Podyjí, ako aj problematikou navrhovaného trilaterálneho medzinárodného parku Podunajsko.

Ďalší priestor bol venovaný programom rozvoja Bratislavy ako dôležitého prvku podunajskej sídelnej

štruktúry. Pri koncepcii harmonického rozvoja mesta treba považovať za strategicky najdôležitejšie postuláty: dosiahnutie funkčnej a ekologickej rovnováhy mesta aj celého regiónu, konsolidáciu urbánnej a stavebnej štruktúry, dobudovanie vnútornej štruktúry, ozdravovanie a humanizáciu mestského prostredia. Zaujala aj problematika dopravného napojenia Bratislavy a možnosti jej účasti na EXPO 1995.

Množstvo problémov, návrhov a odporúčaní inšpirovalo k bohatej diskusii, ktorá poukázala na široké spektrum možností dlhodobu udržateľného rozvoja Podunajska. Zo záverov konferencie vyplynula potreba pravidelných medzinárodných stretnutí vzhľadom na mimoriadnu hodnotu a význam Podunajska v rámci Európy.

Súčasťou konferencie bola celodenná exkurzia do Gabčíkova.

Eva Žiaková

již r. 1982, dnešní model Favorit má chromované jen dřívky ventilů v motoru. Tam chrom působí jako protizáděrová vrstva umožňující použití bezolovnatých benzinů.

Móda v některých případech může mít vliv na různé výrobní technologie, které ať chceme nebo nechceme přímo ohrožují životní prostředí. Protože módnost můžeme všichni ovlivnit, tak bychom se také všichni měli o ekologicky nebezpečných technologiích dovědět. Jestliže vznikají celosvětové akce, např. proti lovcům kožešin ohráňených zvířat, mohou vzniknout podobné akce i proti výrobcům módních výrobků technologiemi, které nás pak následně ohrožují.

Miroslav Arendáš

Ekologické problémy začínají už v koncepci průmyslové výroby

Ekologické problémy začínají už v koncepci průmyslové výroby. Vyřešit ovšem celosvětově takovýto problém (jakým dnes je nezdravé složení průmyslové výroby i zemědělské velkovýroby) znamená koncepčně rozdělit problematiku na celou řadu drobných problémů a jednotlivé úkoly rychle řešit. Je jasné, že zákazy kouření, vjezdu automobilů do určitých oblastí, vytváření parků a chráněných území některé dílčí problémy řeší, ale celkově rozhodně nestačí. Je třeba jít až ke kořenům výroby, ke vhodné technologii. Jeden a týž výrobek můžeme, jak je známo, vyrábět různým způsobem. Uvedu příklad za všechny.

Jednou z potenciálně ekologicky nebezpečných technologií je chromování. Chrom je bílý lesklý kov, značně tvrdý, otěruvzdorný, používá se jako přísada do speciálních ocelí (nerez), ale zejména pro povrchovou úpravu různých kovových předmětů.

Všechny druhy chromování mají jednoho společného jmenovatele. Tenká vrstva chromu se nanáší elektrolyticky. Po vyčerpání chromu z elektrolytu je nutné galvanickou lázeň vyměnit. Neutralizační stanice dokáže kyselinu neutralizovat, zbylou vodu vyčistit tak, že vyhovuje normě pro možné vypuštění do řeky. Problémem jsou zbylé kaly, které obsahují zejména vícemocný chrom a většinu železa. Moderními metodami lze redukcí i z těchto kalů získat kovy zpět. Jejich používání ovšem není dosud běžné a vyplatí se jen velkovýrobci. I jemu zůstává množství nepříjemných zbytkových kalových látek, které je problém nějak zlikvidovat. Pro společnost by bylo účelnější ve většině případů vzdát se ozdobného chromu a prohlásit za módní ty předměty, které chromovány nejsou. Dnes například na módním automobilu žádný chrom nenajdete. Jde o celosvětový jev. AZNP Mladá Boleslav také zrušila svoji poměrně velikou chromovnu

